

ZÁPIS Z 36. ZASEDÁNÍ

KOORDINAČNÍ SKUPINY BEZPEČNOSTI POTRAVIN (KSBP)

uskutečněného na MZe dne 19. února 2019

Přítomni: dle prezenční listiny. Všichni přítomní obdrželi k jednání podkladové materiály.

Jednání vedla: **Ing. Jitka Götzová**, místopředsedkyně KSBP

Informace o jednotlivých bodech programu podali:

Mgr. Eva Gottvaldová, Ing. Martin Štěpánek, Ing. Martin Klanica, MVDr. Zbyněk Semerád, Ing. Michal Hnízdil, Ing. Petr Beneš, Ing. Jitka Götzová, Ing. Pavel Mikoška, CSc.

Jednání zahájila místopředsedkyně KSBP Ing. Jitka Götzová, která všechny přítomné přivítala a omluvila neúčast předsedkyně KSBP MUDr. Viery Šedivé z důvodu nemoci.

1. SCHVÁLENÍ PROGRAMU, KONTROLA A VYHODNOCENÍ ÚKOLŮ Z 35. ZASEDÁNÍ

Program jednání byl jednohlasně schválen, nebylo navrženo další doplnění programu.

Kontrola úkolů:

Úkol č. 1: Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, byl pověřen na příštím zasedání KSBP podat zprávu, zda v ČR mají obchodní řetězce vlastní politiku ohledně kontroly pesticidů (v Německu u zboží například požadují certifikaci, že výrobce nepoužil více než 5 pesticidů), případně zprávu o tom, jak je tato problematika obchodními firmami řešena. Mají obchodní řetězce o problematice pesticidů použitých při pěstování ovoce a zeleniny v ČR přehled či jak se k této problematice staví?

Plnění: **Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR**, podal informaci v bodě 4 jednání KSBP (viz následující text).

Úkol č. 2: Ing. Karla Petrová, sekční ředitelka, SÚJB, byla požádána o poskytnutí stručného vyhodnocení iniciativy SÚJB ke zveřejňování aktuální radiační situace na území ČR za druhou polovinu roku 2018 na dalším zasedání KSBP.

Plnění: Tento úkol byl odložen na další zasedání, kde ho bude prezentovat sekční ředitelka SÚJB, Ing. Karla Petrová.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, přešla po kontrole úkolů z minulého zasedání k dalšímu bodu programu.

2. KAUZA NELEGÁLNÍCH PORÁŽEK SKOTU V POLSKU

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS: informoval o aktuálním stavu a popsal situaci, ke které došlo. Na úvod objasnil začátek kauzy i vzhledem k jistým dohadům a dotazům, proč SVS nezaujala opatření ihned po zveřejnění celé kauzy v polské televizi.

Zmínil, že nejnovější informace obdržel od ústředního ředitele polské veterinární správy v pátek 15. 2. 2019, a to jak o důvodech pozdějšího varování, tak i o důvodech vzniku kauzy.

Sdělil, že první informace o této kauze se objevily v polské televizi, kdy se tyto informace týkaly nelegální porážky zvířat na jatkách, a na základě těchto informací byl 28. 1. 2019 vznesen českým ministrem zemědělství na Radě ministrů dotaz k polskému ministrovi zemědělství ohledně této kauzy. Polský ministr zemědělství odpověděl, že poskytnou ucelenou informaci o této kauze následující den na jednání ředitelů státních veterinárních služeb. Jednání probíhalo 29. 1. 2019 v odpoledních hodinách. Ústřední ředitel SVS MVDr. Zbyněk Semerád na tomto jednání přímo oslovil ředitele polské veterinární správy a požádal jej o informace k této kauze. Ředitel polské veterinární správy na tomto jednání sdělil, že se jedná o lokální jatka, která žádné maso nedodávají mimo Polsko, a dodal, že podrobnější informace poskytne následující den 30. 1. 2019 na závěr jednání v rámci bodu různé. Avšak již 30. 1. 2019 v dopoledních hodinách začala polská strana rozesílat informace šesti členským státům (ČS), že k těmto ČS bylo dovezeno maso ze zmíněných jatek s doplňující informací, že maso nebylo dodáváno přímo z dotčených jatek, ale ze dvou bouráren, které maso rozeslaly do inkriminovaných ČS. Do ČR se maso ze zmíněných jatek dle informací Polska nedostalo. Dále však 1. 2. 2019 obdržela ČR informaci z Polska, že zásilky masa nebyly zaslány dříve zmíněnými dvěma bourárnami, ale byly distribuovány dalšími dvěma obchodníky, což byl důvod, proč nebylo možné původně dohledat, kam veškeré maso z inkriminovaných jatek šlo. Toto sdělení obsahovalo i informaci o tom, že cca 300 kg masa z polských jatek je na území ČR – na 4 místech, dále pak, že 107 kg masa, které byly dopraveny do Nového Bydžova, již bylo vráceno (informace z Polska do ČR odběrateli proběhla již 30. 1. 2019).

Informoval dále, že po tomto oznámení SVS zareagovala, zjišťovala, kam maso distribuováno. Kromě Prahy bylo maso na dalších dvou místech určeno do řeznictví (bylo vakuově baleno) a již bylo prodáno (distribuováno do ČR již 22. 1. 2019).

Cca 50 kg masa bylo v Praze u dodavatele, který dále maso distribuoval do 5 restaurací a i toto maso bylo již spotřebováno. Těchto zbylých cca 50 kg masa SVS pozastavila, dále pozastavila i další polské zásilky od tohoto dodavatele.

Maso bylo vyšetřeno na přítomnost cizorodých látek, ATB, salmonel a bylo smyslově posouzeno. Výsledky vyšly negativní. Z tohoto důvodu nebyly SVS zveřejněny restaurace, ve kterých se maso konzumovalo. V jedné restauraci, která byla následně zveřejněna, měli 30 kg masa (různé včetně hovězího), které měli označené pouze názvem kančí na guláš či vepřové, drůbeží nebo hovězí, proto byla zveřejněna.

Zmínil, že ústřední ředitel polské veterinární správy naposledy informoval o tom, že jde o kriminální kauzu s tím, že se jednalo o nelegální činnosti a polská veterinární správa na toto jednání přišla již před zveřejněním reportáže v televizi. Polský ředitel veterinární správy dále doplnil, že v noci zastavili dvě auta, řidiči z aut utekli a v nákladním prostoru pak bylo nalezeno 10 zvířat, která byla následně došetřována.

Doplnil také, že tyto porážky probíhaly celý rok bez veterinárního dozoru. Polsko má velký nedostatek úředních veterinárních lékařů a proto byla pravomoc delegována na soukromé

veterinární lékaře, kteří byli placeni za počet prohlédnutých zvířat. V Polsku proběhla mise Evropské komise, která prověřovala pouze dotčené jatky a následné dodavatele. V období 4-5/2019 proběhne mise v celém Polsku. Předběžné závěry nejsou dobré, obecně má Polsko problém s dohledáním zvířat či s nedostatkem veterinárních lékařů.

Na závěr dodal, že co se týče ČR, bylo za rok 2018 nahlášeno před 28 000 zásilek hovězího masa z Polska a obecně doplnil, že je do ČR toto maso dováženo českými firmami ke zpracování i k přímému prodeji. Hlášení týkající se hovězího masa bylo za rok 2018 přes 61 000. Připustil, že SVS v tomto případě není schopna kontrolovat 100 %, avšak dodal, že SVS od propuknutí kauzy provádí zvýšené kontroly. Proběhly kontroly s Policií ČR i s Celní správou ČR ve čtyřech vytipovaných krajích a při těchto kontrolách bylo zjištěno 16 závad většinou administrativního charakteru vyjma jedné, kdy v tisku se uvádělo, že se jednalo o cca 130 kg polského masa, avšak po prošetření bylo zjištěno, že maso pocházelo z ČR.

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS, na závěr svého vystoupení ještě doplnil, že SVS odebírá vzorky v místech určení či na cestě a zatím bylo odebráno 156 vzorků, kdy 86 je vyšetřených a zatím jsou všechny vzorky negativní. Dodal také, že Celní správa ČR při zastavování vozidel má přístup do databáze SVS o hlášení zásilek a v případě zjištění nedostatku ihned hlásí SVS, kteří se na místo mohou dopravit, nebo se pak došetřuje následně.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala za obsáhlou informaci a předala slovo Ing. Liboru Dupalovi, předsedovi správní rady Sdružení českých spotřebitelů.

Ing. Libor Dupal, předseda správní rady SČS, poděkoval a ocenil operativnost dozorových orgánů i MZe v této kauze. Dotázal se v souvislosti s touto kauzou na informaci, která se objevila i v médiích, a to, že některé restaurace deklarují maso jiného původu jako argentinské či australské. Dále se dotázal, proč se tyto informace objevily až nyní v návaznosti na kauzu s polským masem. Doplnil, že již řadu let jsou spotřebitelé informováni o intenzivním zapojení dozorových orgánů, a to jak ze sektoru MZe, tak i ze sektoru MZ a po hygienických kontrolách se objevují stále vysoké nálezy. Dodal, že je překvapivé i s ohledem na množství kontrol posledních let, že se toto neprojevovalo daleko dříve.

Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, informoval o zapojení SZPI do této kauzy, protože kompetence SZPI navazují na kompetence SVS v provozovnách společného stravování tak i v tržní síti a následně odpověděl na dotaz Ing. Dupala s tím, že povinnosti kontroly a zároveň i priority kontroly jsou vždy dány jejím zaměřením. Nikdy to není tak, že by se kontrolovaly všechny povinnosti, které daná provozovna má. Nyní byl cíl odhalit, zda nedochází k záměně hovězího masa ve vazbě na deklaraci a na skutečné dodání. Doplnil, že ke zjištěním docházelo i v minulosti, ale také dodal, že jsou mnohem závažnější a podstatnější deliktů jednání. V souvislosti s touto kauzou bylo třeba se zaměřit ve velké míře i na možnost záměny a bylo zjištěno, že k záměnám dochází. Uvedl jako příklad, že brazilské maso se deklaruje jako argentinské, ale i české nebo polské je deklarováno jako jihoamerické. Dodal také, že nynější situace má s těmito záměnami pro provozovatele preventivní a výchovný efekt, neboť pakliže inspekce zjistí tento problém, dále se i velmi rychle medializuje, což je pro provozovatele velmi nepříjemné.

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS, doplnil, že seznam restaurací, které zaměňovali původ masa, mají k dispozici a že je velmi překvapivé, jaké restaurace tyto záměny prováděly.

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, se obrátil s dotazem na ústředního ředitele MVDr. Semeráda na odběry 156 vzorků, s tím, že výsledky se týkají

i vyšetření reziduí cizorodých látek (léčiv) a svou otázku směřoval k ochranným lhůtám po léčbě zvířat, a to, kdy zvíře může být uvedeno na trh.

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS, reagoval, že SVS vyšetřuje maso i formou monitoringu cizorodých látek. U každého léčiva, které je na předpis, je uvedeno, zda má či nemá ochrannou lhůtu. Chovatel i veterinář má povinnost vést o tomto povinné záznamy a uchovávat je 5 let. I poté, co zvířata již nemá je v záznamech povinen uvést, jak dlouhá je ochranná lhůta na maso, vejce, mléko. Doplnil, že po uplynutí této doby je možné dále tyto komodity uvádět na trh.

Dále uvedl, že občas bývá problematické (za rok 2018 bylo 6 záchytů) použití léčiv na jinou než cílovou skupinu a v záznamech to není uvedeno, případně se překročí množství – poté neplatí ochranná lhůta uvedená v příbalovém letáku, ale platí obecná, tedy jsou zvířata pozastavena, proběhnou kontroly na náklady chovatele a nesmí být uvedena na trh do doby, než je u nich zjištěn negativní výsledek na danou látku.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala za doplňující informace a předala slovo Ing. Martinu Štěpánkovi, vedoucímu oddělení potravinového práva a kvality potravin, MZe, aby podal informaci o aktualitách v legislativě.

3. AKTUÁLNÍ INFORMACE Z BEZPEČNOSTI POTRAVIN

Informace Ministerstva zemědělství o novinkách v legislativě

Ing. Martin Štěpánek, vedoucí oddělení potravinového práva a kvality potravin, MZe: informoval o novinkách v oblasti potravinového práva.

Na úvod uvedl, že se v legislativním procesu nachází všechny zásadní zákony z oblasti potravinového práva, tedy zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Doplnil, že zmíněné první dva zákony jsou ve fázi ukončení vypořádání vnějšího připomínkového řízení, a do konce února 2019 bude text postoupen na Úřad vlády ČR k dalšímu projednávání, a dále v případě veterinárního zákona je předpis projednán Vládou ČR a čeká se na podpis premiéra ČR a bude postoupen do další fáze projednávání v rámci Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Předmětem a cílem předložených novel je implementace evropského předpisu z roku 2017 týkajícího se úředních kontrol v rámci celého potravinového řetězce (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 ze dne 15. března 2017).

Zmínil rovněž vyhlášku pro mlýnské obilné výrobky, těstoviny, pekařské výrobky a cukrářské výrobky a těsta, kdy tento text je ve fázi vypořádání vnějšího připomínkového řízení a je aktuálně projednáván se Svazem pekařů a cukrářů a se zástupci PK ČR, a vyhláška o způsobu provádění klasifikace jatečně upravených těl jatečných zvířat, která je rovněž ve fázi vnějšího připomínkového řízení a aktuálně probíhá vypořádání s Českým svazem zpracovatelů masa.

Dále podal informaci o čtyřech prováděcích vyhláškách k zákonu č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, které byly vydány ve Sbírce zákonů, tedy vyhlášce o doplňcích stravy a složení potravin (vyhláška č. 58/2018 Sb.), která nahradila stávající vyhlášku č. 225/2008 Sb. Tento předpis byl zveřejněn již v březnu 2018, účinnost byla k 1. 11. 2018 a platí přechodné období pro vyprodání zásob. Druhá vyhláška byla uveřejněna pod č. 248/2018 Sb. o požadavcích na nápoje, kvasný ocet a droždí. Tato vyhláška upravuje mimo jiné označování piva, ovocných šťáv atp., a platí pro ni přechodné období do prosince 2019. Dále zmínil ještě dva předpisy, a to vyhlášku o odběru, přípravě a metodách zkoušení kontrolních vzorků potravin a tabákových výrobků (vyhláška č. 231/2016 Sb.), u které je změna klíčová z hlediska výkonu a organizace úředních kontrol a druhým předpisem je vyhláška č. 253/2018 Sb. o požadavcích na extrakční rozpouštědla používaná při výrobě potravin.

Informoval také o změnách v evropské legislativě, a to prováděcí nařízení komise (EU) 2018/775 upravující pravidla pro uvádění země původu nebo místa provenience primární složky potravin, které, jak uvedl, bude mít dopad na potravinářský sektor a které od 1. 4. 2020 vstoupí v účinnost. Nyní EK pracuje na vodítkách, která by měla být k dispozici nejpozději v listopadu 2019. Druhým předpisem, který zmínil, je směrnice o nekalých obchodních praktikách v zemědělském a potravinářském řetězci, jejíž projednávání se na půdě evropských orgánů chýlí ke konci. EP i Rada EU byla vyzvána k přijetí této směrnice již v prvním čtení, neboť v rámci dialogu došlo ke shodě. Hlasování v EP se očekává v březnu 2019 a následně proběhne hlasování v Radě EU v dubnu 2019, publikace v Úředním věstníku EU je očekávána v květnu 2019. Po publikaci v ÚV budou mít ČS 24 měsíců na transpozici směrnice do národních předpisů.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala za sdělené informace a přešla k bodu číslo 2. Zhodnocení činnosti dozorových orgánů za rok 2018.

Zhodnocení činnosti dozorových orgánů za rok 2018

Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, informoval o probíhající finalizaci Zprávy o činnosti SZPI za rok 2018, která bude tak, jako i v minulých letech, dostupná na webových stránkách SZPI.

Zmínil, že SZPI má 559 systemizovaných míst (92 % míst v režimu služebního zákona), asi 320 míst je inspektorských a asi 120 míst je vyhrazeno pro pracovníky laboratoří v Praze a Brně. Za rok 2018 provedl tento tým 43 400 kontrol, navštívili 85 000 provozoven (výrobci – 10 000, obchodníci, společné stravování). Upozornil, že záběr činnosti SZPI je velký, jedná se o kontroly dodržování povinností vyplývající z vinařského zákona (č. 321/2004 Sb.) či ze zákona o potravinách a tabákových výrobcích (č. 110/1997 Sb.) a dalších. Tedy kontrola se zaměřuje na tabákové výrobky, bezpečnost potravin, jejich falšování atd.

Uvedl, že kontrolované osoby často v režimu recidivy opakovaně povinnosti potravinového práva nedodržují a SZPI je pak nucena v tomto případě kontrolované osoby pokutovat, což je prostředkem k dosažení cíle, tedy plnění povinností potravinového práva. Za rok 2018 uložila SZPI pravomocně pokuty za více než 100 594 000 Kč ve 2216 správních řízeních.

Upozornil i na zajímavý (za poslední roky téměř identický) údaj, a to % vzorků, které nevyhověly ve vazbě na původ potraviny, jedná se o 13 % potravin z ČR, 17 % potravin z EU a 25 % potravin ze třetích zemí. Tento výsledek se odráží i na kontrolní činnosti SZPI, směřuje více na výrobky ze třetích zemí, ale rovněž je SZPI nucena se zabývat i výrobky, které pochází z jiných členských států, přestože to komunitární úprava takto nepředpokládá.

Zmínil i zvýšenou aktivitu spotřebitelů, kterou spojil i s větším povědomím veřejnosti o problematice bezpečnosti potravin, kdy v mediálním prostoru probíhá přímá i nepřímá edukace spotřebitelů. Uvedl, že spotřebitelé podávají ve většině případů velmi dobré tipy k provedení úředních kontrol, v roce 2018 se jednalo o téměř 4000 podnětů od spotřebitelů, za něž SZPI děkuje. Informoval také, že SZPI byla v roce 2018 nucena několik provozoven uzavřít, v provozovnách společného stravování to bylo 67 objektů (40 % uzavřených provozoven), zbytek z celkového počtu 111 byly obchody.

Na závěr informoval o problematice laboratoří. Laboratoře SZPI prošly v roce 2018 jako jedny z prvních reakreditačním procesem podle novelizované ČSN EN ISO/IEC 17025:2018, nyní jsou obě laboratoře v režimu flexibilní akreditace. V roce 2018 byl také v laboratoři v Brně instalován druhý NMR spektrometr 600 MHz.

Ing. Jitka Götzová, místopředsdkyně KSBP, poděkovala za informace a předala slovo MVDr. Zbyňku Semerádovi, ústřednímu řediteli SVS.

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS, informoval o aktivitách SVS, a to konkrétně o provedených kontrolách ve veterinární hygieně, kdy bylo provedeno více než 50 000 kontrol, jedná se i o reakce na dění v ČR i v zahraničí. Více bylo kontrolováno v oblasti potravin vyvážení do třetích zemí (navyšování exportu a potřeba vydávat osvědčení), méně byly oproti minulým letům kontrolovány výrobky z mléčného sektoru (o 13 %) i z důvodu bezproblémovosti v minulých letech, mírný pokles byl rovněž i při kontrolách hygienických podmínek potravinářských podniků (o 3 %). Aktuální však byly kontroly v místech určení, tedy kontrola zásilek v místech, kam je doručena z jiného ČS (provedeno asi 7 000 kontrol ročně). Upozornil, že není možné plošně pokrýt veškeré dovážené potraviny, za loňský rok bylo hlášeno přes 1 000 000 zásilek spadající do gesce kontrol SVS. Závad bylo kontrolou odhaleno asi 200, nejvíce závad se týká administrativy či značení potravin. Dalšími probíhajícími kontrolami byly (a jsou) kontroly na cestách s PČR a Celní správou ČR, v roce 2018 jich bylo provedeno 775 (závady převážně administrativního charakteru, dále pak dodržení podmínek sanitace, SHP atp.).

Zmínil kontroly u porážek na jatkách (SVS kontroluje před i po porážce), konkrétně zmínil pokles porážených prasat o 1 %, zvýšení u skotu o 5 % a drůbeže o více než 2 %. Obecně se tedy počet porážek v ČR zvyšuje.

Informoval rovněž o mimořádných kontrolních akcích v oblasti potravin živočišného původu, například vyšetřování počáteční a pokračovací kojenecké výživy (všechny koncentrace kontrolovaných látek, např. PCB, dusičnany atp. limitům vyhověly), kontrola vajec (třídírny, balírny – správné označování – nalezena jedna závada v dokumentaci), kontrola polských vajec a drůbežího masa (kontrola prokázala nevyhovující teplotu u masa, ale jinak nebyla kontrolou prokázána rezidua léčiv v mase či vejcích), kontrola As a Ni ve vybraných potravinách, kdy se jednalo o akci EK (nebyly kontrolou prokázány žádné problémy), kontrola lasalocidu (kokcidiostatikum) ve vejcích a výsledky legislativnímu limitu vyhověly (Polsko zveřejnilo stažení více než 4 mil. ks vajec), dále pak kontrola teplot v distribučních řetězcích logistických center a skladů potravin (žádné zjištění závad, pravděpodobně tedy pochybení vznikají až u maloobchodníků) a nebo kontrola sýrů – tuku v sušině, tuku a deklarovaných dalších údajů, obsah PAH (bez závad, hodnoty limitů nebyly překročeny, obecně jsou hodnoty PAU vyšší u malých výrobců).

Podal informaci i o kontrolní akci zaměřené na extrakty, závěry z této akce zatím nejsou k dispozici a jedná se o složitou kauzu a o kontrolní akci na pesticidy, kdy všechny vzorky vyhověly a hodnota obsahu pesticidů se pohybovala pod MRL.

Zmínil rovněž plošný monitoring na africký mor prasat (AMP), kde do konce roku 2018 bylo vyšetřeno 2900 vzorků, a nebyl zjištěn vzorek s AMP.

Na závěr uvedl počet hlášení RASFF, SVS přijala za rok 2018 celkem 42 hlášení a provedla 5 odchozích hlášení.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala za informace a předala slovo Ing. Michalu Hnizdilovi, řediteli sekce rostlinolékařské péče ÚKZÚZ.

Ing. Michal Hnizdil, ředitel sekce rostlinolékařské péče ÚKZÚZ, na úvod omluvil ředitele Ing. Daniela Jurečku, který se Koordinační skupiny bezpečnosti potravin nemohl zúčastnit.

Dále zhodnotil činnost dozorového orgánu za rok 2018. Podrobnosti jsou uvedeny v příložených podkladech ÚKZÚZ.

Připomněl, že ÚKZÚZ je odpovědný v oblasti bezpečnosti potravin za kontroly vstupů, a to tří kategorií: přípravky na ochranu rostlin (POR), krmiva a hnojiva. U POR byly prováděny kontroly distribuce, tedy uvádění přípravků na trh ČR a rovněž také dodržování aplikačních podmínek. K problematice glyfosátu uvedl, že schválení účinné látky glyfosát bylo obnoveno na dobu 5 let. Členským zemím byla poskytnuta možnost různých omezení použití na národní úrovni. Glyfosát nesmí být v České republice nadále používán pro účely desikace, ale jen jako herbicid. Byla vyloučena zejména použití za vegetace v obilninách, řepce, bobu, hrachu a lnu. Zmínil rovněž problematiku neonikotinoidů, kdy v současné době je používání omezeno Komisí pouze na skleníky. Pro ČR byla na doporučení Ministerstva zemědělství vydána výjimka na moření osiva cukrovky a máku neonikotinoidy (imidacloprid, clothianidin a thiamethoxam), s ohledem na absenci alternativ.

U kontrol krmiv uvedl, že mezi nejčastěji konstatované porušení u krmiv se řadí nevhodné skladování krmiv, kdy je zjišťována přítomnost skladištních škůdců s potenciálním rizikem znehodnocení skladovaného krmiva, nebo jsou používána krmiva odebírána od neregistrovaných výrobců. Doplnil, že ÚKZÚZ (a SVS) byl informován Ministerstvem zemědělství, že v červnu 2019 je očekávána mise expertů z Číny, která by měla prověřit krmivářské podniky, kdy se očekává, že se usnadní a zjednoduší vývoz krmiv do Číny.

Na závěr informoval o kontrolách hnojiv, přičemž uvedl, že mezi nejčastější porušení v rámci systému podmíněnosti patřila aplikace hnojiv v období zákazu, skladování závadných látek v nevyhovujících skladech (z hlediska jejich potencionálního ohrožení vod či blízkého okolí), nebo na zemědělské půdě na nevhodných plochách (např. meliorovaná část pozemku), popřípadě nebyly provedeny pravidelné zkoušky těsnosti potrubí a nádrže určených pro skladování ropných látek. Zmínil rovněž kontroly při používání upravených kalů z čistíren odpadních vod, ale i kontroly dle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala a přešla k dalšímu bodu programu.

Informace z Ministerstva zdravotnictví

Mgr. Eva Gottvaldová, náměstkyně pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ informovala o zákoně č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, který je nyní v legislativním procesu vzhledem k implementaci evropského předpisu z roku 2017 týkající se úředních kontrol v rámci celého potravinového řetězce (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 ze dne 15. března 2017). Podotkla, že nyní se tento zákon nachází ve fázi mezirezortního připomínkového řízení a jeho vypořádání a dodala, že připomínek je mnoho i nad rámec zamýšlených změn, avšak v nejbližší době by měl být tento předpis postoupen dále do legislativního procesu. Dále informovala i o změně nařízení Komise (EU) 2019/37 ze dne 10. ledna 2019, kterým se mění a opravuje nařízení (EU) č. 10/2011 o materiálech a předmětech z plastů určených pro styk s potravinami, kdy se mění seznam povolených látek Unie, které se mohou používat v materiálech a předmětech z plastů určených pro styk s potravinami.

Zmínila i funkci dozorových orgánů spadajících do gesce Ministerstva zdravotnictví, kdy kontroly jsou zaměřeny na stravovací služby. Za rok 2018 byla nejproblematictější oblastí hygiena provozovny a dodržování osobní hygieny, tudíž je velmi často nařizována povinná dezinfekce a sanitace provozovny. U komerčních provozoven stravovacích služeb bylo provedeno téměř 22 000 kontrol ve více než 19 000 provozovnách stravovacích služeb, byla uložena celková částka pokut asi 21 000 000 Kč. Ve vztahu k alimentárním onemocněním bylo provedeno 194 kontrol, a více než 1750 kontrol bylo provedeno na základě podnětů spotřebitelů.

Informovala také o oblasti hygieny dětí a mládeže, tedy oblast zaměřenou na stravovací provozy ve školských zařízeních, případně na letní rekreaci, kdy bylo provedeno asi 5600 kontrol v téměř 5000 provozovnách, ve vztahu k alimentárním onemocněním bylo provedeno 50 kontrol a na základě podnětů spotřebitelů bylo provedeno 90 kontrol.

V oblasti zdravotních dozorů zaměřených na materiály přicházející do styku s potravinami, MZ zveřejnilo celkem 8 oznámení o vyhlášení nebezpečných výrobků do systému RASFF. Kontroly se rovněž zaměřily na výrobky z melaminoformaldehydové pryskyřice, kdy asi 17 % výrobků z tohoto materiálu je nevyhovující, a z bambusového materiálu, který je prodáván jako ekologicky snadno rozložitelný materiál a často se rozkládá již při styku s potravinou.

Cílené zdravotní dozory byly v roce 2018 zaměřeny na nezávadnost pokrmů z drůbežího masa a vajec ve vztahu k salmonelle a kampylobakterií, kde tyto alimentární infekce patří k poměrně častým. Kontrola byla zaměřena i na zpracování systému HACCP, kdy výsledkem těchto kontrol bylo zjištění, že postupy dle HACCP mají provozovny velmi dobře zpracovány, avšak v praxi většinou zaměstnanci netuší, proč mají takový systém zpracován a tudíž ani neví, proč by se těmito postupy měli řídit.

Na závěr uvedla tradiční aktivitu dozorových orgánů s názvem HAD (Hazard, Alkohol a Děti), primárně se jedná o aktivitu PČR a Úřadu vlády ČR. Kontrola byla zaměřena zejména na dodržování zákazu prodeje a podávání alkoholu, cigaret, nelegálních drog a dodržování zákazu umožnit hazardní hraní dětem do 18 let věku. Dále se podílí i na akcích kontroly dodržování protikuřáckého zákona, kdy se jedná většinou o pochybení, že je provozovna nesprávně označena jako nekuřácká.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala, a přešla k dalšímu bodu programu.

4. DALŠÍ AKTIVITY V OBLASTI BEZPEČNOSTI POTRAVIN

1. Politika obchodních řetězců v přístupu k reziduům pesticidů

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, uvedla tento bod jako plnění úkolu z 35. zasedání KSBP a předala slovo Ing. Pavlu Mikoškovi, CSc., viceprezidentu pro obchod, SOCR ČR, aby k tomuto bodu podal ústní informaci.

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, na úvod uvedl, že problematika reziduů pesticidů je velmi důležitá hlavně v souvislosti se zdravotní nezávadností potravin a doplnil, že tyto látky mnohdy nebyly prozkoumány s ohledem na dopady na zdraví konzumentů. Podrobnosti jsou uvedeny v příložené prezentaci SOCR.

V rámci SOCR byly osloveni všichni velcí potravinoví obchodníci s otázkou, jakým způsobem se této problematice věnují. Odpověděli téměř všichni, vyjma dvou českých řetězců. Z těch, kteří odpověděli, uvedli všichni, že se záležitostí reziduů pesticidů v potravinách zbývají a je to součástí jejich obecné politiky společenské zodpovědnosti. Obchodníci ale také poukazují na to, že eskalace požadavků z hlediska kontroly reziduů pesticidů v potravinách je v konfliktu se zákonem o významné tržní síle (zákon č. 395/2009 Sb.), tedy „zdravější“ potraviny, než uvádí legislativa, jsou v tomto případě v konfliktu se zákonem o významné tržní síle.

Ing. Mikoška představil odpovědi jednotlivých obchodních řetězců v anonymizované formě, přičemž se obecně, co se týče reziduů pesticidů, řetězce soustředí na segment ovoce a zeleniny a doplnil, že analýzu rizik mají na všechny potraviny. Přístupy řetězců k problematice pesticidů v odebíraných produktech jsou následující:

- Požadavky na dodavatele ve formě např. laboratorních protokolů, vlastních výsledků testování před přijetím produktů.
- Posilování sortimentu biovýrobků.
- Vycházení z MRL při požadavcích.
- Požadavky na pěstitele ve formě certifikátů na úrovni GLOBAL G.A.P.
- Vlastní testovací mechanismus (testování 10 produktů měsíčně).
- Zvýšení intenzity vlastních laboratorních rozborů.
- Vlastní politika „Zásady udržitelného nákupu ovoce a zeleniny“ (např. prokázaný obsah rezidua jedné účinné látky smí činit maximálně třetinu MRL daného zákonem).
- Výběr dodavatelů na základě předchozích zkušeností a analýzy rizik.
- Specifická kontrola dovozu ovoce a zeleniny z Polska.
- Požadavek na tzv. pesticidní rodokmen (od r. 2021).

Dále upozornil, že nejen ovoce a zelenina z Polska může mít velké obsahy pesticidů a doplnil, že na základě analýz řetězců jsou například s italskými produkty podobné problémy. Dodal, že se jedná o problematiku, které se více či méně intenzivně věnují všechny řetězce.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala za informace a doplnila, že by bylo vhodné tuto problematiku medializovat pro spotřebitele i vzhledem k tomu, že mnohé řetězce mají nastaveny podmínky nad rámec legislativních požadavků.

prof. RNDr. Ing. František Kocourek, CSc., předseda vědeckého výboru fytosanitárního a životního prostředí, poskytl k problematice pesticidů následující informace:

- Dynamikou reziduí pesticidů v ovoci a zelenině se zabýval v rámci svého výzkumu asi 10 let a nyní se postupně ve vědecké literatuře publikují výsledky, konkrétně se jedná o matematické modely degradace reziduí pesticidů (spolupráce několika výzkumných projektů, např. tým prof. Ing. Hajšlové, CSc. – VŠCHT Praha).
- Řada modelů je již publikována pro praxi v metodikách pro ovocnáře i zelináře a mnoho z nich se touto problematikou zabývá, konkrétně ti, kteří dodávají do zmíněných tří řetězců s nejpropracovanější politikou ohledně problematiky pesticidů, se řídí těmito metodikami, které byly finančně podpořeny MZe.
- Již druhým rokem bohužel žádný navazující projekt na podobné téma nebyl schválen a ve výzkumu v této oblasti se nyní dál nepokračuje, byť se objevily na trhu nové účinné látky a tato problematika by si pozornost zasloužila.
- Byla vytvořena za přispění ovocnářů analýza zaměřená na tuto problematiku v EU. V Německu nebo ve Francii mají řetězce podobný přístup jako v ČR řetězce pod číslem 3 a 5 (viz *příložená prezentace SOCR*).
- Za pracovní skupinu byla snaha toto téma zařadit do činnosti VVFŽP na rok 2019 jako studii, dále bylo navrženo, aby u systémů integrované produkce ovoce a zeleniny byly zaměřeny dotační tituly na ochranu životního prostředí dvoustupňově – jeden ze stupňů byla podpora regulace pesticidů podle těchto modelů.

Doplnil, že 30 % MRL splňuje většina ovocnářských i zelinářských podniků v ČR bez problému (regulace 2 – 3 účinných látek). V podniku to pak následně funguje tak, že dle modelu se prodlouží následná ochranná lhůta 5 – 10 dnů na dvojnásobek.

U obchodních řetězců se limity pohybují od 5 do 7 látek (nesmí být více), při sklizni nesmí být stanoveny nad limitem stanoveným pro dětskou výživu, tedy 0,01 mg/kg, což není nad prahem detekce (pokud by to bylo bráno nad prahem detekce, tak i čisté ekologické produkty by tímto „sítím“ neprošly). Na závěr dodal, že praxe obchodních řetězců má v ČR velké zpoždění proti tomu, jak je to v okolních zemích.

Ing. Libor Dupal, předseda správní rady, SČS, uvedl, že na základě řečených informací má dotaz na případné překročení 30 % MRL od dodavatelů, zda je opravdu povinné na základě zákona o tržní síle zboží i přesto přijmout, kdy výrobek odpovídá legislativnímu limitu. Nejedná se o zavádějící interpretaci? Doplnil, že je absurdní, aby si prodejce nesměl sjednat kvalitativní ukazatele tak, jak se mu hodí a musel se povinně držet limitů, které jsou dané v zákoně.

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, odpověděl, že SOCR ČR na diskutované téma připravuje konferenci (hovořit se bude o kontaminantech, pesticidech apod.). K tématu doplnil, že i řetězce, které ve svých podmínkách mají nastavenou pouze 1/3 MRL nemají následně legislativní „páku“. Mohou smluvní podmínky jít nad rámec zákona?

prof. MVDr. Jiří Ruprich, CSc., předseda vědeckého výboru pro potraviny, uvedl, že po několika letech je nyní toto téma v diskuzi aktuální. Dodal, že jsou k dispozici výsledky z kontrolního systému, ČR se může srovnat s dalšími zeměmi v EU (Proč by měli mít v Rakousku menší záchytnost než v ČR? – téma pro diskuzi?). Dále doplnil, že věda pokročila velmi rychle kupředu a možná již v letošním roce bude k dispozici oficiální mechanismus toho, jak dohromady kombinovat rezidua a jaká je možnost označit produkty za zdravotně závadné, což zatím nešlo, protože nebyl jasně daný konsensus v této problematice.

Informoval rovněž, že v EU nyní běží projekty, které se tímto problémem zabývají a 3/2019 se koná workshop pro stakeholdery, kam je možné se přihlásit. Na tomto workshopu budou

evropští odborníci vysvětlovat a představovat, jaké nástroje jsou dnes již k dispozici pro řešení mixtur pesticidů v potravinách.

Na závěr podotknul, že by bylo vhodnější, pokud by v prezentovaném materiálu Ing. Mikošky byly řetězce pod svými jmény, protože se jedná o veřejné a v tomto případě i relativně obecné informace. Upozornil, že existuje kontrolní systém, který je schopen říci, že daná konkrétní firma dodala konkrétní potravinu na trh.

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, odpověděl, že se jedná o požadavek jednotlivých řetězců, toto souvisí i s komerční sférou, ve které řetězce působí. Dodal, že na konferenci na toto téma připravovanou SOCR rád pozve zde přítomné, stejně tak i ÚOHS pro vysvětlení zákona č. 395/2009 Sb., co povoluje atp. Doplnil, že zatím i přes nastavené podmínky 1/3 MRL, pakliže splňuje výrobek zákonné požadavky, řetězec jej následně uvolní do tržní sítě.

Mgr. Markéta Chýlková, vedoucí legislativního oddělení, PK ČR, vysvětlila, že zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle, je zákonem, který ze své podstaty zakazuje zneužívat významnou tržní sílu. Doplnila, že co se týče laboratorních rozborů, je v zákoně uvedeno, že všichni výrobci jsou povinni uvádět na trh bezpečné potraviny, za bezpečnost ručí a pokud si dělají rozbor, dělají je na své vlastní náklady, ale řetězec nesmí nutit výrobce do vícenákladů (provádět další laboratorní rozbor, nést odpovědnost za audity, které si dělá řetězec atp.).

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, odpověděl, že řetězce nesmí stanovovat ani jiné hodnoty, než říká legislativa.

prof. RNDr. Ing. František Kocourek, CSc., předseda vědeckého výboru fyto-sanitárního a životního prostředí, poznamenal, že některé řetězce (mající zastoupení v ČR i DE) nabízely uzavřít smlouvy na 1/3 MRL se zelináři, kteří je odmítli, neboť podmínkou bylo, že pokud poruší tyto podmínky opakovaně, tak s nimi již další smlouva nebude uzavřena. Doplnil také, že většinou si analýzy dělají sami pěstitelé, nikdo je do vícenákladů nenutí.

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, reagoval, že obecně platí, že pakliže producent dělá ze své vůle něco navíc, pak je to v pořádku. Ale obchodník si nemůže diktovat podmínky nad rámec zákona.

prof. MVDr. Jiří Ruprich, CSc., předseda vědeckého výboru pro potraviny, uvedl, že nezáleží na tom, kolik je to %, ale naopak jde o celospolečenskou dohodu, že tak, jak jsou pravidla nastavená nyní, to již dále nepůjde.

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, odpověděl, že dalším rozměrem tohoto jsou nejen mixtury pesticidů, ale i mixtury tzv. E.

Ing. Michal Hnízdil, ředitel sekce rostlinolékařské péče ÚKZÚZ, doplnil, že nyní se o tomto problému více hovoří i díky výsledkům dozorových orgánů a jejich medializací se vytváří určitý tlak, dále pak jde i o zájem veřejnosti a případný (ne)zájem obchodních řetězců.

Doplnil rovněž, že obchodní řetězce chtějí sami nabídnout lepší podmínky, přičemž v jejich zájmu je pozitivní prezentování sama sebe (např. uvést, že požadují 30 % MRL a nikoliv 100 % atp.).

Dále uvedl, že v roce 2018 byl kontaktován polskými rostlinolékaři, kteří jevíli velký zájem o mediální „akce“ vůči polským jablkům atp., kdy se ptali, co se děje a přiznali, že jejich pěstitelé vědomě aplikovali insekticidy bez ohledu na ochranné lhůty z důvodu velkého sucha a tepla.

Na závěr zmínil pesticidní rodokmen, který vnímá jako velkou výzvu (od roku 2020/2021), je otázkou, jak bude tato představa fungovat v praxi.

Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, reagoval, že co se týče aplikace pesticidů, tak v lepším případě byly použity přípravky bez ohledu ochranné lhůty, v horším případě byly použity přípravky, jejichž použití na území EU je zcela zakázáno již několik let. Uvedl, že bohužel někteří polští pěstitelé přípravky zakázané nakupují na Ukrajině a pak je aplikují.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala za zajímavou diskuzi a požádala Ing. Mikošku o distribuci pozvánky na avizovanou konferenci, kterou bude pořádat SOCR ČR, všem členům KSBP. Poté přešla k dalšímu bodu programu a předala slovo Ing. Petru Benešovi, vedoucímu oddělení bezpečnosti potravin MZe.

2. Nařízení k transparentnosti a udržitelnosti hodnocení rizik v potravinovém řetězci v EU

Ing. Petr Beneš, vedoucí oddělení bezpečnosti potravin MZe, informoval o návrhu nařízení, který byl představen Komisí v dubnu 2018 a u kterého bylo AT PRES velmi ambiciózní s ohledem na jeho dokončení též rok. Toto se povedlo a již od října 2018 probíhala technická jednání na úrovni zemědělských diplomatů.

Hlavní záměry byly především:

- Posílení transparentnosti procesu hodnocení rizik
- Zvýšení kvality a spolehlivosti studií
- Posílení vedení EFSA a dlouhodobá udržitelnost jeho činnosti
- Zlepšení komunikace o riziku

V prosinci 2018 byl návrh projednán Evropským parlamentem, který přišel se 130 pozměňovacími návrhy, nicméně během pouhých 3 trialogů byly všechny sporné body vyřešeny. V rámci posledního trialogu byla nalezena shoda na finálním textu mezi Radou, Evropskou komisí a Evropským parlamentem a vyjednávání bylo ukončeno 11. 2. 2019. Návrh bude schválen na nejbližším zasedání Rady a následně plénem Evropského parlamentu.

Z pohledu ČR se jedná o dobrý kompromis, který zvýší transparentnost hodnocení rizik prováděného EFSA a současně neohrozí zájmy evropských firem. Zvýšení transparentnosti v praxi znamená, že všichni žadatelé o posouzení produktů budou muset poskytnout EFSA veškeré studie a data, které kdy vyprodukovaly v souvislosti s daným produktem a EFSA data neprodleně zveřejní ve chvíli, kdy bude žádost uznána za platnou s výjimkou dat, která lze označit jako citlivá. Bude posílena řídicí struktura EFSA, místo současných 14 nezávislých odborníků budou mít ve správní radě zastoupení všechny členské státy a zvýší se rovněž počet zástupců EP, a to na 4. V oblasti komunikace bude vypracován EK, členskými státy a EFSA obecný plán komunikace o riziku a toto nařízení stanovuje rovněž i základní pravidla pro komunikaci o riziku.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala za informaci a přešla k dalšímu bodu programu.

3. Aktuality EFSA

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, informovala, že v současné době obnovuje EFSA seznam organizací, které mohou spolupracovat s EFSA podle článku 36. V praxi to znamená, že tyto organizace (13 za ČR) musí znovu vyplnit všechny žádosti a dokumentaci, aby opět mohly na seznamu být. MZe organizacím poskytlo informace o procesu obnovy

seznamu již v prosinci. Všechny organizace, které jsou v současné době na seznamu, projeví zájem o setrvání na seznamu. Konkrétně se jedná o MZe, SZÚ, VŠCHT Praha, MENDELU, VFU Brno, ČZU, JU v Českých Budějovicích, Ostravskou univerzitu, VÚVeL, VÚŽV, VÚRV, VÚPP, Biologické centrum AV ČR.

Ing. Petr Beneš, vedoucí oddělení bezpečnosti potravin MZe, informoval o sloučení datových sítí EFSA (souvisí se sběrem a poskytováním dat o bezpečnosti potravin). EFSA sloučil existující vědecké sítě pro: data o chemických látkách v potravinách (ČR zastupuje SZÚ), data o reziduích VLP (SVS) a reziduích pesticidů (SZPI) a byla ustavena Vědecká síť pro data z monitoringu chemických látek, kdy za ČR byli nominováni:

- SZÚ: dr. Řehůrková, alt. prof. Ruprich
- SZPI: Ing. Cuhra, alt. dr. Schneeweiss
- SVS: dr. Vlasáková, alt. Mgr. Rejtharová (ÚSKVBL)

Dále informoval o Vyhledávači DRV (DRV Finder), což je nový webový nástroj EFSA, který umožňuje online přístup k referenčním hodnotám. Tento nástroj je určen profesionálům v oblasti výživy (nutriční specialisté, vědci či potravináři). Pomocí jednoduchého webového rozhraní je možné si vyhledat všechny živiny, které jsou potřeba pro konkrétního člověka např. dané věkové či jiné kategorie. V přípravě je česká verze tohoto nástroje.

Odkaz: <https://www.efsa.europa.eu/en/interactive-pages/drvs>

4. Odborný seminář Otázky dopadu jaderné havárie do zemědělství a připravenost ČR

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, informovala, že MZe společně se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost (SÚJB) a Státním ústavem radiační ochrany (SÚRO) zorganizovalo odborný seminář „Otázky dopadu jaderné havárie do zemědělství a připravenost ČR“, který se uskutečnil 24. října 2018 na Ministerstvu zemědělství. Doplnila, že celkově se zúčastnilo asi 90 účastníků (např. z krajských úřadů, hygienických stanic či z hasičského záchranného sboru ČR). Do budoucna se předpokládá, že tento seminář bude organizován pravidelně např. jednou za 2 – 3 roky.

Ing. Jitka Nožičková, SÚJB, doplnila, že SÚJB mělo na seminář velmi pozitivní ohlas a poděkovala MZe za spolupráci.

5. RŮZNÉ

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, se dotázal na Vyhledávač DRV, konkrétně zmínil, zda je vyhledávač zaměřen na konkrétní typy výrobků (např. salám) či jakým jiným způsobem je zaměřen. Dále se dotázal, kdo tyto hodnoty do Vyhledávače DRV zadává.

Ing. Petr Beneš, vedoucí oddělení bezpečnosti potravin MZe, odpověděl, že vy Vyhledávači je možné si vyhledat konkrétní potřebu živin pro konkrétního člověka, a to dle živiny či podle definované osoby (dle pohlaví, věku atp.).

Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, v této souvislosti zmínil, že jako přínosné vidí určitým způsobem komunikovat se spotřebiteli, tedy, že něco je zdravější a něco méně zdravé, protože daný výrobek obsahuje více vitaminů a vlákniny atp. Uvedl dále, že v některých zemích západní Evropy (např. Francie, Belgie) se výrobky začínají označovat symboly Nutriscore a doplnil, že tuto metodiku podporuje ve Francii a v Belgii ministerstvo zdravotnictví. Vzněl dotaz, zda se k tomuto nechce ČR připojit či alespoň nechce nějakým způsobem posunout k zákaznický srozumitelnějšímu označování potravin. Dodal, že někteří výrobci se tomuto označování brání, ale preferencí zákazníka by mělo být, aby věděl, co si kupuje.

Mgr. Eva Gottvaldová, náměstkyně pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ reagovala, že značení potravin spadá do kompetence MZe. Uvedla také, že za svou osobu si je vědoma, že tato různá schémata a programy existují, a dodala, že jsou velmi rozdílného charakteru a postavena na velmi rozdílných kritériích. Avšak zatím nebyla vedena validní diskuze, aby jednotlivá schémata či kritéria byla pochopena a uchopena. Doplnila svůj osobní názor, že by bylo vhodné začít např. s 3P, tedy základními principy zdravé výživy – pestře, pravidelně a přiměřeně a až v kontextu těchto pravidel je možné rozvést debatu o tom, jaká schémata existují a zda je vůbec používat. Na závěr pouze dodala, že zmíněné země nezavedly tyto schémata ze dne na den a předcházela tomu analýza stravovacích zvyklostí.

Ing. Martin Štěpánek, vedoucí oddělení potravinového práva a kvality potravin, MZe, reagoval za resort MZe a doplnil, že MZe tyto aktivity nepodporuje, byť tyto systémy zaznamenalo. Dodal, že v tomto případě MZe reflektuje legislativu, tedy že potravinu je bezpečná či nebezpečná, ale zda je více či méně zdravá nelze nyní takto specifikovat. Existují předpisy, které regulují zdravotní výživová tvrzení, ale např. preference potravin na základě barevné škály není nikde zakotvena, není jasné, na základě čeho a jak by se o tomto rozhodovalo. MZe v tuto chvíli tedy spíše vystupuje proti těmto systémům.

Mgr. Markéta Chýlková, vedoucí legislativního oddělení, PK ČR, doplnila, že v těchto systémech vychází např. zdravěji light cola než polotučné mléko a upozornila, že i tyto systémy mohou generovat zavádějící informace pro spotřebitele.

prof. MVDr. Jiří Ruprich, CSc., předseda vědeckého výboru pro potraviny, uvedl, že o tomto tématu se již dlouho diskutuje a dodal, že je třeba neopomenout, že vývoj takového systému a jeho aplikace v praxi by byla velmi finančně náročná. Jako příklad pak uvedl diskusi na téma tabulek o složení potravin. To by bylo velmi finančně náročné, jak uvedla PK ČR a na základě finanční náročnosti bylo dále řečeno, že tabulky se složením potravin v budoucnu v ČR nebudou (v Belgii jsou). Doplnil, že pokud by o tomto systému rozhodla EU s tím, že je robustní a měl by být zaveden, pak by jej měla zavést i ČR.

Dále upozornil, že v ČR není statistika, která by uváděla množství zkonsumovaných potravin. Toto množství by se mělo zjišťovat mezi lety 2020 – 2030, což je po 25 letech. Dodal,

že pokud nejsou finance na tuto základní statistiku, bylo by nesmyslné vytvářet další nástroje, jako je zmíněný systém.

Prof. Ruprich se také dotázal na problematiku školního stravování. Zmínil, že je to oblast, která je dotována (část nákladů) v rozsahu cca 8 mld. Kč ročně a i díky tomuto je školní stravování „státním systémem“. Nyní je vedena diskuze s veřejností, a to jak vnímá tuto problematiku. Doplnil, že na některé z dalších KSBP by mohl výstupy alespoň částečně zveřejnit. Dodal však, že v rámci této diskuze vyvstala otázka velikosti porcí, které se servírují těm samým dětem z hlediska populační skupiny, na základě zjištění mnohdy až dvojnásobné rozdíly (statisticky podloženo). Jakým způsobem se bude eventuálně vyvíjet plánovaná vyhláška podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům? Toto bylo reflektováno v zákoně o potravinách (č. 110/1997 Sb.) v roce 2017, tedy že se mají uvádět velikosti porcí ve stravování. Ve školním stravování toto zatím není nastaveno a mohlo by pomoci řešit některé problémy. Může být i informací pro rodiče, že se jedná o danou porci. Bude tato vyhláška publikována, případně kdy?

Mgr. Eva Gottvaldová, náměstkyně pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ reagovala, že ve školním stravování jsou definované spotřební koše, kde jsou uvedeny skupiny potravin jak nakoupeno, podle kterých mají školní jídelny postupovat a vařit. Tato kritéria jsou napadána jako neadekvátní (např. že děti nedostávají adekvátní výživu apod.), tudíž zde byly učiněny několikero kroky ve spolupráci se SZÚ a ukázalo se, že problémem není nastavení vyhlášky o školním stravování, ale spíše to, že v rámci jídelen jsou kuchařkami snižovány porce, které dětem poskytují.

prof. MVDr. Jiří Ruprich, CSc., předseda vědeckého výboru pro potraviny, doplnil, že se liší velikosti porcí v různých jídelnách pro všechny např. 8leté děti.

Ing. Martin Štěpánek, vedoucí oddělení potravinového práva a kvality potravin, MZe, reagoval za resort MZe a doplnil, že nařízení č. 1169/2011, ani jako prováděcí předpis ani jako zmocnění k zákonu o potravinách neumožňuje definovat velikost porcí. MZe nemůže ze své pravomoci toto regulovat obecně. V pracovní verzi předpisu týkajícího se označování v rámci společného stravování není definována porce pro různé věkové kategorie, ale jde o deklaraci množství a to, že by toto měl být povinný údaj. O tomto rozhoduje MZe, nyní je tento předpis ve fázi diskuze, protože nebylo dosaženo shody u řady požadavků. Do budoucna bude řešeno, jak množství deklarovat, zda jako sumu či zda bude vztaženo před úpravou/po úpravě apod.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala všem za účast a zasedání ukončila.

V Praze dne 1. 3. 2019

Zapsala: Ing. Petra Pelantová

Schválila: MUDr. Viera Šedivá